

چگونه تمام جنبه‌های یک انتخاب را بررسی کنیم؟

نویسندگان James Manktelow- Amy Carlson: مترجم: میثاق شمشیری

برای تصمیم‌گیری، باید از تمام جنبه‌ها به آن نگاه کنید. «شش کلاه برای تصمیم‌گیری» یک روش بسیار مهم و قدرتمند است. به کمک این روش می‌توانید تمام جنبه‌های یک تصمیم را بررسی کنید. این روش شما را از قالب‌های قدیمی‌تان خارج می‌کند و افق شما را بسیار گسترش می‌دهد.

این روش توسط ادوارد دوبونو (Edward de Bono) در کتابی با همین عنوان منتشر شده است. بسیاری از افراد موفق می‌توانند منطقی و مثبت نگاه کنند، ولی این تنها بخشی از توانایی‌های آنهاست. در خیلی از مواقع این احتمال وجود دارد که به دلایل احساسی، خلاقیت یا حسی که نسبت به یک مساله دارند، یک تصمیم اشتباه بگیرند. این شکست‌ها ناشی از برنامه‌ریزی‌های ضعیف، شکست ایده‌های خلاقانه و عدم راهکار اساسی در مواقع ضروری است.

تصمیم‌گیری کار بسیار انرژی‌بری است. افراد بدبین در این مواقع به شدت تدافعی عمل می‌کنند و افرادی که احساسی عمل کنند، نمی‌توانند منطقی و با خونسردی تصمیم‌گیری کنند. اما اگر با روش «شش کلاه برای تصمیم‌گیری» عمل کنید، تمام این مشکلات را از سر راهتان بر می‌دارید. در این حالت تصمیم شما به اندازه کافی جاه طلبانه، اجرایی، جلب‌کننده، خلاقانه و موثر خواهد بود.

روش کار

شما می‌توانید از این روش هم به صورت انفرادی و هم به صورت دسته‌جمعی استفاده کنید. یکی از فواید استفاده این روش در تصمیم‌گیری‌های دسته‌جمعی، پوشش دادن نظر تمام افراد در قالب یک الگوریتم است. در این روش دیدگاه‌های مختلف در رابطه با یک موضوع خاص به صورت زیر باهم جمع می‌شوند:

• کلاه سفید: در این کلاه باید روی اطلاعات موجود تمرکز کنید. هم اطلاعاتی که در حال حاضر دارید و هم اطلاعاتی که به دست خواهید آورد. به کمک این روش، فضاهای خالی را می‌توانید پیدا کنید. می‌توانید در این قسمت نقص اطلاعاتی خود را هم برطرف کنید. تجربه‌های قبلی هم می‌توانند به شما برای تخمین اطلاعات جدید کمک کنند.

• کلاه قرمز: وقتی کلاه قرمز را بر سرتان می‌گذارید باید خودتان را جای دیگران قرار دهید. احساس و عکس‌العمل کسانی که از بیرون به تصمیم شما نگاه می‌کنند، چه خواهد بود؟ خودتان را جای فردی قرار دهید که نمی‌داند شما به چه دلیل چنین تصمیمی را گرفته‌اید.

• کلاه سیاه: رنگ سیاه واضح‌تر از بقیه رنگ‌ها است. نوبت به بدبینی‌ها رسیده است. حالت تدافعی و احتیاط به خود بگیرید و حالات محتمل را برای انجام نشدن کار لیست کنید. این کلاه خیلی مهم است. این بخش شما را با مشکلات پیش رو آشنا می‌کند. شما می‌توانید نقاط ضعف تصمیمتان را پیدا کنید و خود را برای مقابله با آنها آماده کنید.

کلاه سیاه تصمیم شما را پخته‌تر و حتی منعطف‌تر می‌کند. به شما کمک می‌کند که قبل از وارد میدان شدن خود را برای حالت‌های بحرانی آماده کنید. یکی از نقاط قوت این روش است که می‌تواند خیلی از تصمیم‌ها را به یک تصمیم موفقیت‌زا تبدیل کند. با این کلاه تمام خوش‌بین‌ها می‌توانند در کنار نقاط قوت تصمیمشان، مشکلاتشان را هم مطالعه کنند.

• کلاه زرد: کلاه زرد به شما کمک می‌کند که روی‌پودازی‌هایتان را انجام دهید. با این رنگ تمام خوبی‌های تصمیم را روی میز بریزید. در سختی‌ها و وقتی که راهتان کمی مه‌آلود است، این رنگ انرژی شما را برای ادامه مسیر زیاد خواهد کرد.

• کلاه سبز: سبز برای خلاقیت‌هایتان است. تا می‌توانید با این کلاه خلاقیت خرج کنید. اینجا فضا برای بازی با ذهن شما فراهم است. راه حل‌های شما هرچقدر هم که عجیب باشد اینجا نقد نمی‌شود. آزادانه برای حل کردن مسائل فکر کنید.

• کلاه آبی: کلاه آبی برای تصمیم‌گیرنده‌هاست. کسی که کلاه آبی را دارد، می‌تواند روند کار را کنترل کند. در مواقع مورد نیاز، به کلاه سبز رجوع می‌کند تا گره‌های کار را بردارد.

این روش کاربرد وسیعی دارد و برای تمام اصناف قابل استفاده است. مثال زیر کاربرد این روش را تشریح می‌کند:

فرض کنید یک شرکت که در روند توسعه قرار دارد تصمیم می‌گیرد که یک ساختمان جدید احداث کند. وضع مالی خوب بوده و فضای کارمندان هم رو به کاهش است. برای این تصمیم‌گیری از روش شش کلاه برای تصمیم‌گیری استفاده می‌کنیم.

کلاه سفید را برای جمع‌بندی اطلاعات به سر می‌گذاریم. بررسی‌ها حاکی از آن است که فضای کار برای کارکنان به سرعت رو به کاهش گذاشته است. پیش‌بینی می‌شود که شرکت با روند رشد فعلی به‌زودی با مشکل کمبود جا روبه‌رو شود. از طرفی برنامه‌های شرکت نشان‌دهنده رشد اقتصادی حداقل تا اتمام دوره ساخت‌وساز است.

کلاه قرمز خبر از آن می‌دهد که برخی از مدیران معتقدند علاوه‌بر زشت بودن طرح ساختمان، هزینه بالایی دارد و کارمندان علاقه‌ای به کار در چنین ساختمانی ندارند. کلاه سیاه تردید را برای غلط بودن تخمین رشد اقتصادی تا زمان اتمام ساخت‌وساز رو می‌کند. از طرفی اگر کلاه قرمز درست گفته باشد پس از اتمام کار نه تنها رشد اقتصادی جبران نمی‌شود بلکه کارمندان برای کار در یک محیط جذاب‌تر شرکت را ترک می‌کنند.

کلاه زرد خبرهای خوش، حاکی از رشد دوچندان اقتصادی پس از موفقیت انتقال شرکت به مکان جدید دارد. علاوه‌بر این، فروش یا حتی اجاره ساختمان جدید می‌تواند جلوی رکود احتمالی را هم بگیرد.

کلاه سبز پیشنهاد می‌کند که با تغییر طرح، جذابیت و منزلت کاری را آنقدر افزایش دهیم که به این راحتی کارکنان حاضر به ترک شرکت نشوند یا به‌عنوان ایده جایگزین، سرمایه موجود برای یک سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت خرج شود تا با رکود احتمالی مقابله شود. کلاه آبی اختیار را به دست می‌گیرد و تصمیم را اعمال می‌کند.

